

ПОЛОЖЕННЯ

про проведення науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає загальний порядок організації, проведення і підбиття підсумків науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у процесі їхньої підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України (далі – НУЦЗУ).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 № 261 та «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 № 1341, наказу МОН України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 08.04.1993 № 93 та інших нормативно-правових актів.

1.3. Науково-педагогічна практика на третьому (освітньо-науковому) рівні є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-наукової програми підготовки, що забезпечує набуття здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії універсальних навичок дослідника, видом його практичної діяльності щодо здійснення навчально-виховного процесу, що передбачає викладання освітніх компонент, організацію навчальної діяльності здобувачів та навчально-методичну роботу.

1.4. Проходження науково-педагогічної практики є складовою частиною обсягу кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), визначених НУЦЗУ для реалізації освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії.

1.5. Положення про проведення науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії затверджують рішенням Вченої ради НУЦЗУ.

2. Мета і завдання науково-педагогічної практики

2.1. Метою науково-педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є формування компетентностей, пов'язаних із набуттям умінь та навичок використання методологічних знань у галузі педагогіки і психології вищої школи в освітньому процесі, зокрема викладання освітніх компонент, організацію навчальної діяльності здобувачів та навчально-методичну роботу.

2.2. У процесі проходження науково-педагогічної практики здобувачі повинні опанувати:

- організацію освітнього процесу в НУЦЗУ;
- структуру та зміст викладацької діяльності;

- методику підготовки і проведення занять, організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів;
- основи навчально-методичної діяльності;
- методику інтеграції результатів наукових досліджень в освітній процес;
- психологічні навички комунікативної взаємодії в освітрянському середовищі.

2.3. Під час науково-педагогічної практики здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії повинні оволодіти компетентностями, визначеними освітньо-науковими програмами за відповідними спеціальностями.

3. Зміст науково-педагогічної практики

3.1. Науково-педагогічна практика здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії передбачає наступні види діяльності:

- знайомство з організацією освітнього процесу в НУЦЗУ;
- вивчення досвіду викладання провідних науково-педагогічних працівників НУЦЗУ під час відвідування аудиторних занять з освітніх компонент;
- розробка плану та змісту занять, методична робота за обраною освітньою компонентою;
- самостійне проведення занять з обраної освітньої компоненти (семінарських, та/або практичних, та/або лабораторних занять);
- участь у перевірці та оцінюванні різних видів робіт здобувачів вищої освіти;
- індивідуальна робота зі здобувачами вищої освіти.

4. Організація науково-педагогічної практики

4.1. Організатором науково-педагогічної практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії є начальник докторантури – ад'юнктури НУЦЗУ.

4.2. Базою для проходження науково-педагогічної практики, як правило, є кафедра НУЦЗУ, за якою здобувач закріплений для написання дисертації, або кафедра НУЦЗУ, що відповідає спеціальності підготовки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії. За поданням керівника базової кафедри з науково-педагогічних працівників кафедри призначають безпосереднього керівника науково-педагогічною практикою, якого затверджують у встановленому порядку наказом ректора й який є безпосередньо відповідальним за належну організацію проходження практики здобувачем. Години, витрачені на керівництво науково-педагогічною практикою здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, зараховують до організаційного навантаження науково-педагогічного працівника – керівника науково-педагогічною практикою.

4.3. Загальний обсяг науково-педагогічної практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії складає визначену освітньо-науковою програмою кількість кредитів ЄКТС, що розподіляють наступним чином:

- сімдесят відсотків загального часу науково-педагогічної практики складає робота, не пов'язана безпосередньо з проведенням занять (методична робота, підготовка до проведення занять, відвідування та аналіз занять науково-педагогічних працівників НУЦЗУ, наукова робота, тощо);

- тридцять відсотків загального часу науково-педагогічної практики відведено на аудиторне навантаження (проведення семінарських, та/або практичних, та/або лабораторних занять).

4.4. Терміни проходження науково-педагогічної практики визначені робочим навчальним планом, а її зміст – індивідуальним планом проходження науково-

педагогічної практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, який затверджує керівник кафедри.

4.5. Від проходження науково-педагогічної практики звільняють здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, які проводять планові заняття, що відповідають спеціальності їх підготовки, у закладах вищої освіти або наукових установах (за умови проведення занять у обов'язі не менше, ніж 2 кредити ЄКТС). У такому випадку проходження науково-педагогічної практики зараховують на основі наданої звітної документації.

4.6. В умовах, коли можливості фізичного відвідування науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії обмежені або відсутні (участь здобувачів вищої освіти у міжнародних програмах обміну, бойові дії, надзвичайні ситуації, карантинні обмеження та інші форс-мажорні обставини), застосовують дистанційну або комбіновану (змішану) форму проведення науково-педагогічної практики, яка може передбачати альтернативні завдання, визначені програмою науково-педагогічної практики.

5. Права та обов'язки здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії під час проходження науково-педагогічної практики

5.1. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має право з усіх питань, які виникають під час проходження практики, звертатись за командою до безпосереднього керівника практикою, керівника кафедри, начальника навчально-наукового інституту, начальника докторантури – ад'юнктури, першого проректора з навчальної роботи та вносити пропозиції щодо удосконалення організації науково-педагогічної практики.

5.2. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії під час проходження практики має право на відвідування занять провідних фахівців НУЦЗУ з метою вивчення методики викладання, знайомства з передовим педагогічним досвідом.

5.3. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії підпорядкований правилам внутрішнього розпорядку НУЦЗУ. У разі невиконання відповідних вимог здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії може бути відсторонений від проходження науково-педагогічної практики.

5.4. Здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, відстороненого від науково-педагогічної практики, або робота якого під час науково-педагогічної практики визнана незадовільною, вважають таким, який не виконав індивідуальний навчальний план.

5.5. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії під час проходження науково-педагогічної практики зобов'язаний дотримуватись принципів академічної доброчесності.

6. Права та обов'язки керівника науково-педагогічної практики

6.1. Загальне керівництво та контроль за проходженням науково-педагогічної практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює керівник кафедри, де здобувач проходить науково-педагогічну практику.

6.2. Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням індивідуального плану проходження науково-педагогічної практики здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює безпосередньо призначений керівник науково-педагогічної практики, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів науково-педагогічної практики;
- погоджує індивідуальний план проходження науково-педагогічної практики;
- добирає тематику занять та навчальні групи для проведення науково-педагогічної практики;
- надає методичну допомогу в плануванні та організації освітньої взаємодії;
- контролює роботу здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, вживає заходи щодо ліквідації недоліків в організації науково-педагогічної практики;
- погоджує звіт здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії про проходження педагогічної практики;
- готує характеристику про проходження практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії.

7. Звітна документація

7.1. За підсумками проходження науково-педагогічної практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії подає до докторантури – ад'юнктури наступні документи:

- щоденник практики здобувача (додаток 1) – документ, який розробляє кафедра на основі програми практики, під час проходження практики здобувач заповнює і веде щоденник відповідно до змісту, завдань і заходів програми практики. Щоденник практики здобувача містить такі розділи: календарний план проходження практики, робочі записи під час практики, відгук і оцінка про роботу здобувача на практиці, відгук осіб, які перевіряли проходження практики;

- звіт про проходження практики здобувачем (додаток 2) – документ, який складає здобувач за результатами завершення науково-педагогічної практики. У звіті зазначають: назву кафедри, її коротку характеристику; підсумки виконання програми практики та індивідуального завдання кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично); висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики; труднощі і недоліки, що були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання; обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращення організації практики, а також пропозиції від начальника кафедри (та/або керівника практики) щодо вдосконалення організації практики та відмітка про виконання календарного плану проходження практики;

- характеристику на практиканта (додаток 3) – документ, оформлений безпосереднім керівником практики від кафедри. У характеристиці на практиканта зазначають: обсяг і якість виконання програми й календарного плану проходження практики, рівень підготовки практиканта до виконання службових (трудових) обов'язків та вміння реалізувати набуті теоретичні знання на практиці; наявність навичок практиканта оформлювати службові документи; особисті моральні якості, дисциплінованість, старанність, культурний і професійний рівень розвитку, підсумкова оцінка за практику;

- інші документи (копії документів), наявність яких передбачена програмою науково-педагогічної практики (методичні розробки, рукописи наукових статей та тез доповідей, що виконані під час науково-педагогічної практики тощо).

7.2. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, звільнені від проходження науково-педагогічної практики, як звітний документ подають довідку із закладу вищої освіти або установи про участь здобувача в освітньому процесі.

7.3. У випадках, коли здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії не з'явився для проходження науково-педагогічної практики без поважних причин, був відсторонений від науково-педагогічної практики, або робота якого під час науково-педагогічної практики визнана незадовільною, керівник базової кафедри письмово повідомляє про це через начальника докторантури – ад'юнктури, першого проректора з навчальної роботи для ухвалення рішення або про повторне проходження науково-педагогічної практики або відрахування здобувача з докторантури – ад'юнктури за невиконання індивідуального навчального плану.

7.4. Звітну документацію про проходження науково-педагогічної практики зберігають в особовій справі здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії.

8. Оцінювання результатів науково-педагогічної практики

8.1. За результатами проходження науково-педагогічної практики здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії складає диференційований залік шляхом захисту звіту про проходження практики здобувачем на засіданні кафедри.

8.2. Звіт про проходження практики здобувачем разом з іншими документами здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії заздалегідь подає на розгляд керівнику кафедри.

8.3. Оцінювання результатів проходження науково-педагогічної практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюють за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до рівня науково-методичної підготовки, сформованості системи професійно-педагогічних умінь та якості науково-педагогічної діяльності здобувача.

8.4. Завдання, виконані здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії під час науково-педагогічної практики, оцінюються за наступною кількістю балів:

- якість проведення навчальних занять – до 30 балів;
- якість розроблення методичного забезпечення для проведення занять – до 20 балів;
- відвідування занять провідних науково-педагогічних працівників – до 5 балів;
- підготовка рукопису наукової статті, здійснена під час науково-педагогічної практики, – до 10 балів;
- підготовка тез наукової доповіді, здійснена під час науково-педагогічної практики, – до 5 балів.

8.5. Захист результатів науково-педагогічної практики на засіданні кафедри оцінюють в межах 30 балів. Водночас враховують вичерпність, правильність і переконливість відповідей здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, якість оформлення звіту, методичного забезпечення для проведення занять, рукопису наукової статті, тез наукової доповіді, а також пропозиції та висновки безпосереднього керівника науково-педагогічною практикою.

8.6. Оцінку за науково-педагогічну практику керівник кафедри заносить до характеристики на практиканта та до заліково-екзаменаційної відомості.

8.7. Здобувача, робота якого під час науково-педагогічної практики визнана незадовільною (загальна оцінка є меншою за 50 балів), вважають таким, який не виконав індивідуальний навчальний план. Здобувачу, який не виконав програму

науково-педагогічної практики з поважних причин, може бути надано, за відповідних умов, право проходження науково-педагогічної практики повторно.

8.8. Здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, який повторно отримав негативну оцінку за науково-педагогічну практику, відраховують з НУЦЗУ наказом ректора за поданням керівника кафедри через начальника докторантури – ад'юнктури.

8.9. Якість організації та проведення науково-педагогічної практики щорічно аналізують на засіданні кафедри на підставі узагальнених звітів здобувачів, їх анкетування, а також відгуків керівників практики.

8.10. Результати моніторингу проведення науково-педагогічної практики щорічно аналізують та враховують під час оновлення програми та звітних документів науково-педагогічної практики.

Додаток 1
до Положення про проведення науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник (завідувач)

_____
(найменування кафедри)

_____ Власне ім'я, ПРИЗВИЩЕ

(підпис)

« ____ » _____ 20__ року

МП

Національний університет цивільного захисту України

ЩОДЕННИК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

інститут _____

освітній рівень _____ третій (освітньо-науковий)

галузь знань _____

спеціальність _____

освітньо-наукова програма _____

форма навчання _____

_____ курс, навчальна група _____

Прибув на кафедру _____
(повна назва кафедри)

„_____” _____ 20__ року

_____
(підпис)   _____
начальник (завідувач) кафедри, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Вибув з кафедри _____
(повна назва кафедри)

„_____” _____ 20__ року

_____
(підпис)   _____
начальник (завідувач) кафедри, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Календарний план проходження практики

№ з/п	Найменування заходів	Строк виконання	Відмітка про виконання
1	2	3	4

Практикант

_____

(спеціальне звання, при наявності)

_____

(підпис)

_____

(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник практики _____

(посада безпосереднього керівника практики від кафедри)

_____

(спеціальне звання, при наявності)

_____

(підпис)

_____

(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочі записи під час практики

Дата	Найменування заходів	Строк виконання	Оцінка	Підпис керівника

- Примітки:
1. У робочих записах здобувач стисло відображає роботу, яка ним виконана протягом дня.
  2. У графі “Заходи” відображається стислий зміст вивченого матеріалу (документи, посадові обов’язки, тощо).
  3. У щоденнику можуть бути відображені пропозиції здобувача, які необхідно довести до відома керівництва науково-педагогічної практики з питань покращення організації та проведення науково-педагогічної практики.

Відгук і оцінка про роботу здобувача на науково-педагогічній практиці

_____ (назва кафедри)

Керівник практики _____
(посада безпосереднього керівника практики від кафедри)

_____ (спеціальне звання, при наявності)

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

«___» _____ 20___ року

Відгук осіб, які перевіряли проходження науково-педагогічної практики

Додаток 2
до Положення про проведення науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Начальник (завідувач)

_____
(найменування кафедри)
_____ Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ
(підпис)
«___» _____ 20__ року
МП

Звіт
про проходження практики
здобувачем групи _____, ___-го курсу
Національного університету цивільного захисту України

_____
(прізвище, ім'я та по-батькові)

_____
(кафедра та посада, на якій проводиться практика)

У звіті зазначається:

назва кафедри, її коротка характеристика;
підсумки виконання програми практики та індивідуального завдання кафедри (що конкретно зроблено, вивчено, узагальнено, відпрацьовано практично);
висновки щодо позитивних моментів організації та проходження практики;
труднощі і недоліки, які були за період проходження практики, недостатність у знаннях, отриманих під час навчання;
обґрунтовані пропозиції (якщо такі є) щодо покращання організації практики.
(Обсяг - не менше 2 сторінок)

Склав:

здобувач

_____
(підпис)

_____
(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

"___" _____ 20__ року

Пропозиції від начальника (завідувача) кафедри (та/або керівника практики) щодо вдосконалення організації науково-педагогічної практики; відмітка про виконання календарного плану проходження науково-педагогічної практики.

Керівник практики

_____
(спеціальне звання, при наявності)

_____
(підпис)

_____
(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

"___" _____ 20__ року

Додаток 3
до Положення про проведення науково-педагогічної практики здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії

Характеристика

за результатами проходження науково-педагогічної практики на здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії Національного університету цивільного захисту України

_____ (прізвище, ім'я та по-батькові здобувача вищої освіти)

1. Рівень теоретичної підготовки.

Оцінюється як _____;
(недостатній, достатній, середній, високий)

належні знання показав з _____

_____ (вказати перелік знань, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

недостатні знання показав з _____

2. Рівень практичної підготовки.

Оцінюється як _____;
(недостатній, достатній, середній, високий)

кращі показники: _____

_____ (вказати вміння та навички, якими здобувач освіти володіє в повній мірі)

має показники, які потребують покращення _____

_____;

3. Висновок.

_____ (надається загальна оцінка здобувача освіти з виставленням оцінки за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС)

Начальник (завідувач) кафедри

_____ (найменування кафедри)

_____ (спеціальне звання, при наявності)

_____ (підпис)

_____ (власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

" _____ " _____ 20 ____ року

МП